

Socijalistička država

Tužakanje na suvremenu državu je postalo tako općenito, da zlovolja na državu briše kod mnogih svijest o potrebi državnog organizma. Tuže se ljudi na skupoću, na visoke namete u obliku direktnih poreza, trošarina i carina; na mali oslonac, koji dobivaju državljani od države. Narod zbraja sve ono što daje državi i nije zadovoljan sa onim što od države dobiva. Ne treba da biva jasno i otkriveno, ali se svakako skriva u potsvijesti državljana.

Kriva je tome stara liberalna država, dotično onaj tip države i onakav zadatak, kakav se davao državi u decenijama prošlog vijeka. Liberalizam je uzeo državnu formu, koja već po svom smislu mora da bude socijalni organizam, ali je unutar državne forme pustio da se raspase kapitalizam pojedinačni i staleški, plitki formalizam državnog zakonodavstva i uprave, pa onda i sudstva. Sve funkcije države postale su ekskluzivno mehaničke, a sama država, a preko nje i općina i pokrajina, mjesto organizma mehanizama. Uzimimo n. pr. državno gospodarstvo. Načelo je tu: ravnoteža proračuna. To je glavno. Da pak nebi osjetio narod direktno težinu poreza dolazi sistem indirektnih poreza. Glavno da u državnoj biagajni ide sve u redu, ali to što će radi indirektnih poreza rasti skupoća nije glavno za liberalnu državu.

U liberalnoj državi je državni intervencionizam sveden na minimum. Privatno vlasništvo je neograničeno. Poslovanje pojedinca mora da bude formalno tačno. Koliko to malo vrijedi u liberalnoj državi, kojoj je malo stalo za odušaj poslodavca i radnika, kojim je svedeno da li veliko produkcijsko sredstvo (tovarnica, vodena snaga, kompleks zemljišta) pripada pojedincu ili je socijalizirano u državi, općini ili zadrugi, — ne treba ni spomenuti. Liberalna država ustrojila je i privilegovani — bilo u kojem pravcu — skup državljana. Najprije je to bio jedan stalež, a onda i nacionalna skupina. Time što je, makar i fiktivno, jednog skupina dan tenor i državi, ona nije više onaj socijalna organizam.

Država se gradi na gospodarskim i kulturnim interesima državljana, koji, pravedno prosuđujući, ostaju uvijek jednaki. Stoga i nije moguća socijalna država, koja ne bi marila za čitavi gospodarski i kulturni život državljana pa zasijecala svuda, gdje je potrebno da se brane interesi zajednice od egoizma pojedinca ili staleža. To znači i liberalna država, koja upravo mora da prima jednu po jednu klauzulu i instituciju za podizanje životne snage državi.

Buduća država bit će nužno socijalistička. To znači da će ponajprije biti inaugurisana gospodarska jednakost, a za njom će nadoći kulturna. Općine će morati da dobiju veće polje rada i da se ne zaustave samo kod pobiranja prireza i carina, te kod plaćanja činovnika i liferovanja regruta vojsci. Mjesto nacionalističke države dobivamo državu

u kojoj svaki državljanin po svojoj sposobnosti, bez razlike narodnosti može doći i do najvećeg vrha u državnom vodstvu. I tim je mnogo obilježeno. Jer socijaliziraju li se svi odnosi, i oni između pojedinaca, i

Težak vanjski položaj

Radi sukoba s Bugarskom postaje naš položaj težak. Times je napao našu državu, a juče su konferisali dr Ninčić i ministar vojni Trifunović. U ime opozicije izjavio je dr Korošec da je vanjski politički položaj teži nego što se misli.

Nota ili demars

Prigodom događaja kod Krive Palanke, koji su faktički bili teže naravi, vlada je odlučila da poduzme enerგიčne mjere prema Bugarskoj. Jučer je imao naš poslanik u Sofiji Rakić obaviti kod vlade Ljapčeva demars, koji je međutim izostao, jer su verbalno savjetovali poslanici velikih vlasti, naročito Engleske, da se počeka. Na svaki način spremljena je bugarskoj vladi oštra nota. Međutim Bugari otklanjaju sa sebe svaku odgovornost, izjavivši da se čitava stvar događa na našem teritoriju, bez kakve intervencije bružanih skupina s bugarske strane.

Makedonsko pitanje

Povodom događaja s komitima u južnoj Srbiji čuju se glasovi, da bi vojnička vlast morala onamo preuzeti agende civilne vlasti a guvernerom bi postao general Daskalović Uveo bi se dakle onaj sistem, koji je Austrija provodila u Bosni.

Držimo da to nije nikakvo rješenje Makedonskog pitanja. Dođe li do decentralizacije po pokrajinama tredit će formirati od Makedonije jedno tijelo, u kojem će biti pušteno narodima Makedonije da vode decentraliziranu upravu.

Nar. posl. Pušenjak odbio orden

Nakon izglasanja budžeta dobila su nekolicina članova finansijskog odbora Skupštine ordenje raznog stepena. Ordenom Bijelog Orla odlikovan je i narodni poslanik slovenske ljudske stranke Vladimir Pušenjak, ali je međutim odbio da primi orden izjavivši da SLS nemože da primi na se težinu odgovornosti za veličinu proračuna. Ostala gospoda radičevci i radikali su orden primili.

Vladina štampa

Kod nas danas ima priličan broj dnevnika. Većinom vladinih: ili otvoreno ili uvijeno. Kako ti listovi vrše radotu, vidi se najbolje po ovome: Četiri mjeseca vlada Uzunovića nije ništa učinila. Ama baš ništa! A listovi ala *Obzor* i *Jularnji List* govore o potrebi sporazumske vlade i njenom radu. Kad je i prije uradio koji opozicionelni poslanik bilo šta korisna, vladini listovi šute. A čim obavi koji vladini poslanik kakvu intervenciju, eto bubnjanja i sreće po državu. Humoristički talijanski listovi prozvali su takve listove čističizmama — *lustrascarpe*, i taj naziv je tačan. — Treba li uništiti ili kompromitirati — eto vladinih čističizama — u ovom slučaju *Obzor* — i — federaliste govore o fuziji s — nikičevcima!

Sprovod fra Mije Kotaraša

U srijedu popodne dopraćeno je mrtvo tijelo fra Mije Kotaraša u njegovu cetinsku krajinu, u njegov Sinj. U pratnji mrtvih ostataka posli su vođe HPS bivši nar. posl. Stj. Barić i dr Janko Šimrak. Put iz Splita do Sinja je bio triumf. Na stanicama iščekuju seljačke mase lijes. Kleče i mole. Djevojke bacaju cvijeće na lijes.

oni između naroda, stvara se skupna, zajednička volja svih interesenata za rješene svih pitanja. Time otpadaju teški sukobi. Time se diže narodno bogatstvo.

I tim putem, tragom socijalističke države, morat će se poći.

Božo Dulbić

Knjižica stihova

Tim jednostavnim i skromnim naslovom došla je na književni trg zbirka pjesama g. C. Škarpe jeftino opremljena i štampana na 32 stranice.

Mislim da ću tačno reći, ako ustvrdim, da sve što se moglo reći o g. C. Škarpi kao pjesniku i književniku prije ove „Knjižnice i t. d.“ to se može jedino reći i danas, ama ni jedne riječi više, nadodavši: da naša literatura ovom knjigom dobiva jedan novi naslov knjige i da u isto vrijeme g. Škarpa postaje autor i vlasnik jedne zbirke pjesama.

Premda su sve ove pjesme sakupljene iz raznih revija i listova u kojima je g. Škarpa saradivao, isto cijela zbirka sadržaje i nosi svježinu koju su pojedine pjesme i prije imale. G. Škarpa ima svojih pjesama štampanih u „Hrvatskoj Prosvjeti“, „Domu i svijetu“ i „Luči“ i to veoma dobrih pjesama, koje nijesu došle u ovu zbirku, a moglo bi se reći obzirom na broj pjesama da je knjiga ponešto i štura.

Škarpa najradije pjeva o čempresima:

Čempresu su moji drugovi,
Oni vole tišinu dalekih, samotnih [krajeva]

I kao drevni istočni mudraci
Obično traže samo tiha i skrovita [mesta]

I večno se seću po samotnim stazama [ma mrtvih šuma]

Po grobištima
I po raskršćima cesta.

Obično idu jedan za drugim: mirno [polako i pognute glave]
Kô senke kroz magle sutske tihe, [neme i plave]

Tako tajanstveno, sporo
Da im se niti koraci skoro
Ne čuju.

On isto tako rado pjeva o stablima, šumama i o jablanima, on s njima regbi tako blizu čuti pa mu je baš stoga jako u nekim pjesmama spontana dikcija:

Ja ne znam otkada on tu stoji;
Znam samo, da večno tu u reku [gleda]

I svaki val vode, što prođe, broji...
Jer svakoga dana, kad se spušta veče,
Nađem ga tu sama, snuždena [pogleda]

Gde zamišljen sluša, kako voda teče.

I cijela zbirka tako, premda malena, daje ugodan i lijep štimung.

Kad se govori o ovoj knjizi treba naglasiti i podcrtati, da se je naš naknadni broj primjeraka spustio do 200. (slovom: dvijestotine primjeraka). Konačno toga bi se broja morala stiditi sva naša pismena čeljad. Treba vidjeti koliki je nakladni broj u Francuskoj (stohiljada primjeraka) i tad ćemo vidjeti gdje smo i šta smo. Nakladni broj 200 morao bi da zasrami i sve nepismene i polupismene mozgove iz čitave naše zemlje, ali dâ, sve to malo vrijedi kad se kod nas još uvijek vjeruje, misli i piše da je sa Šenom i naša literatura umrla. J. Iljadica.

Cvjetko Škarpa: Knjižica stihova — Šibenik 1926. — Cijena 10 D. Štampano u 200 primjeraka.

Dr Korošec o situaciji

Dr Korošec poslije svoga dvodnevnoga boravka u Beogradu primio je dopisnika *Obzora* u klubu slovenske ljudske stranke i saopćio mu svoje stanovište prema produženoj koaliciji Uzunovića:

„Ja u situaciji ne nalazim ništa novoga. Koalicija najjače parlamentarne stranke, radikala, i najjeftinije parlamentarne stranke, radičevaca, produžava se. Radić kao obično imade velike ideje i grandiozne političke koncepcije, a gotovo nikakve političke taktičke erudicije. Uzunović pak nema ništa, osim dobrog jezika. On je ostao dosljedan sebi, i kao što se pokazao kao loš ministar, tako se pokazao i kao loš predsjednik vlade. Uzunović je do sada u svakom resoru podbio. On je bio neradišan ministar pa je takav i sada kao ministar predsjednik.

Nitko nije do sada tako kompromitirao politički moral kao Radić, koji danas obećava ono, što sutra ne može da izvede, a nitko nije tako diskreditirao parlamentarizam kao za rad nesposobni Uzunović. Svi protivnici parlamentarizma, svi prijatelji apsolutizma i diktatorskih metoda imadu svoje veliko veselje nad Radićem i Uzunovićem i nikada se još nije u njihovim krugovima tako glasno ismijavala „slobodna volja naroda“ kao sada. Nitko izuzev par demokrata, nastrojenih idealista, ne bunni se što već u vrijeme priprema za općinske izbore imademo sedam mrtvih. Ljudski život nijednom apsolutizmu u historiji nije bio skup, ali ipak narod gleda i osjeća. A nezadovoljan je i ako još šuti i trpi. To vam je slika današnje situacije“

Invalidi i dodaci na skupoću

Prije par dana je bilo objavljeno da će se invalidima oduzeti 1%, od njihovih nadležnosti u cilju pomaganja poplavljenima, ali je prema izjavi Uzunovića vlada oduzela od te mjere. Invalidima se ne će ništa oduzeti.

Sukob Ninčić-Maksimović

U političkim krugovima počle su ponovno da kruže vijesti o sukobu između ministra unutarnjih djela Maksimovića i dra Ninčića. Govori se, da se taj sukob pooštruje. Tvrdi se naime da je Maksimović obaviješten o nekakvom telegramu, što ga je ministar vanjskih posala dr Ninčić uputio Pašiću, a u kojem se Maksimović optužuje da radi protiv Pašića. Nadalje se tvrdi da je sukob izbio zbog toga, što Maksimović imade sasvim drugu taktiku u sadanjem momentu prema Bugarskoj, nego li je ona što je provada dr Ninčić. Upozoravaju na to da Maksimović nije htio da prisustvuje ni jednoj važnoj sjednici u ministarstvu vanjskih posala, na kojoj se rješavalo o mjerama proti Bugarskoj.

IZ GRADA I OKOLICE.

Predaja općinske uprave zakonitom općinskom odboru. Jučer ujutro predao je općinski upravitelj

dr Vlašić vodstvo šibenske općine načelniku dru Kožulu i općinskom odboru. U općinskoj zgradi bili su sakupljeni svi općinski prisjednici da prisustvuju aktu predaje. U podne pošla je gradom Šibenska Glazba svirajući vesele koračnice. Pred općinskom zgradom bila je sakupljena masa svijeta, koju je sa prozora zgrade pozdravio dr Kožul. Glazba je zatim pošla pred načelnikov stan predvođeni čitavu povorku građana. Općinski odbor, koji je morao toliko čekati na predaju općine, sada počinje pripremati materijal za plenum općinskog vijeća. — Želimo novom odboru i čitavom općinskom vijeću bez razlike stranaka da poradi za dobrobit grada i okolice i da se makar u tome pokaže stoga Šibenčana.

Gospodarsko stanje u kotaru se zadnjih dana nešto popravilo. Vinogradi se dosta dobro drže, osobito u kršu. Mjestimice se lišća uhvatila peronospera, ali ne tako jako, da bi preudicirala ovogodišnjem rodu. U kotaru ima još dosta vina u Tijesnom i Zloselimu.

Posjet admirala Price načelniku. Jučer je admiral g. Dr Prica, koji inspicira vojne mornaričke objekte u Šibeniku, posjetio gradonačelnika dra Marka Kožula.

Dr Nikić u Šibeniku. Jučer je stigao autom iz Splita ministar šuma i rudnika i vođa najjače disidentske grupe HSS g. dr Nikola Nikić. Dr Nikić je inspicirajući svoj resor jučer popodne obišao pristanište i stovarište Šumskog Industrijskog Poduzeća Dobrin-Drvar. Iako po izjavi g. ministra njegov put nema naročit politički karakter, dr Nikić je došao u dodir s istaknutijim pristašama HSS u gradu i već jučer u noć su se mogle opaziti kad stranačkih pristaša HSS pomanje prepirke na ulici.

Zabava u korist poplavljenima. Sutra će u perivoju koncertirati Šibenska Glazba te će se ubirati ulaznica od 2 dinara za nastradale od poplave. Ujedno će se sakupljati po kućama.

Spašeno dijete iz vode. Prekidu-čer je jedan 7-godišnji dječak htio da s obale kod ribarnice skoči u ladicu. Iako je ladića bila tik uz obalu, djetetu se omaknula noga i pljusnu u vodu. Okolna dječurlija stala se odmah dreviti i dozivati u pomoć a 14-godišnji dečko Vujasinović,

koji se za sreću u blizini vozikao, čuvši zapomaganje za čas dovela do nesrećenoga baci se srčano u vodu i izvuče onesvještenog dječaka. Kad se zatim ovaj osvijestio otrpatri ga kući i prijavi stvar policiji.

Uprava almanaha „Jedra“ javlja svim onima, koji su za almanah uplatili ranije iznos, da će im almanah biti poslan ovih dana, jer to dosad nije radi rada u tiskari bilo moguće.

Oglas rasprodaje.

Inventar dućana prezaduženika Milana Skočić u Šibeniku, rasprodavati će se na malo uz 20-25%, snižene cijene, počam od 9. tek. mjeseca.

Šibenik, 7/8 1926.

Odvj. Dr Vučić, Uprav. steč. masa. Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik Ante Erga. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

Iz svih zemalja Evrope dolazi roba
Iz svih zemalja Evrope dolaze kupci na

11. Bečki Medjunarodni Velesajam

3.—12. Septembra 1926.

GDE OSTAJETE?

Naročite izložbe:
Medjunarodna izložba motocikla
Izložba uglja
Tehničke novosti i pronalasci
Izložba namještaja
sa naročitim odelenjem:
Uredjaji za male stanove
RADIO—IZLOŽBA
(Messepalast: 3.—19. septembra 1926.)

Viziranje pasoša nepotrebno. Sa sajamskim uverenjem i pasošom slobodan prelaz granice u Austriju. Snižene cene koli na austrijskim toli i na inostranim železnicama kao i na Dunavu.

Obaveštenja svake vrsti kao i sajamsko uverenje po ceni od Din. 40.—dobjije se kod

Wiener-Messe A. G., Wien VII.

kao i kod počasnih zastupništva u Splitu: Austrijski Konsulat (Dr. Josip Beroš)
„PUTNIK“ Društvo za promet stranaca.

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA

SPLIT

Rimska ul. 3. (kod Peristila). Telefon 336.

Najveći Dalmatinski zavod na zadružnom temelju.

Prima uloške na knjižice i u tekućem

računu te ih najpovoljnije ukamaćuje.

Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije.

Kupuje devize i valute uz najpovoljniji dnevni tečaj.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASTITA ZGRADA
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOĆNI 67.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000.000 — — — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPVOLJNJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.